

Orrspel avslöjar antalsvariation

Michelle Nordkvist

I de svenska barrskogarna bland mossar och hedar lever en relativt välkänd fågel med det vetenskapliga namnet *Tetrao tetrix*. På svenska heter arten orre och är en medelstor fågel där hanen har en svart glänsande fjäderdräkt och honan är kamouflagefärgad. Tidigt på våren parar sig orren under så kallade orrspel. Orrspelen innebär att hanar samlas på specifika platser och visar upp sig för honor. Dessa platser kallas för spelplatser och är vanligtvis mossar. Ett typiskt orrspel i Norden består av 2 till 25 tuppar.

För att kunna uppskatta hur många orrar det finns i ett område räknar man vanligtvis tupparna under orrspelen. En grupp av en art som bor inom ett område kallas inom biologin för population och genom att räkna orrtupparna kan man alltså få en indikation på hur stor orrpopulationen är, inom det givna området. Storleken på en orrpopulation kan variera kraftigt över åren och detta kan ha flera olika skäl, till exempel variationer i temperatur och rovdjursförekomst. Frekvensen av spel och hur många tuppar som befinner sig på dem påverkas av populationens storlek. Populationsstorleken påverkas i sin tur främst av hur många ungar som föds och hur stor andel av dem som överlever. Orrens ungar kläcks i juni och de rådande väderförhållandena kan påverka hur många ungar som överlever.

I Färnebofjärdens nationalpark vid nedre dalälven finns en stabil stam av orre och orrspel sker på många platser i parken. Sedan 2008 har 14 spelplatser i området inventerats och antalet hanar på orrspelen har räknats. Mitt arbete har varit att genomföra 2013 års inventering samt att undersöka hur och varför populationsstorleken förändras mellan åren samt hur antalet orrar varierar mellan spelplatserna. Utöver detta undersöktes det potentiella sambandet mellan junitemperatur och antalet orrar året efter.

Det var tydligt att antalet orrar varierade starkt, både över åren och mellan spelplatserna. Under inventeringen 2013 observerades 41 tuppar och detta var ett relativt lågt antal i jämförelse med tidigare år. På fem av de besökta spelplatserna observerades inga orrar alls. Båda dessa iakttagelser tyder på att orrpopulationen i Färnebofjärden just nu är liten. Anledningarna till att populationen år 2013 är liten och att populationen varierar mellan åren är fortfarande inte utredd men det skulle kunna bero av variationer i väder, rovdjursförekomst samt av klimatförändringen. För att kunna få reda på anledningarna till att populationen fluktuerar krävs fortsatt inventering av orrspelen. När det kommer till junitemperaturen kunde inget samband med antalet orrar i Färnebofjärden bekräftas.